Бугарски тајкун Христо Атанасов Ковачки (48), један од најбогатијих људи Балкана и пријатељ Сретена Јоцића - Јоце Амстердама, захваљујући лошем контролисању страног капитала у Србији уништио је петнаестак наших фирми, угрозио породице најмање 8.000 радника и државу оштетио за ко зна колико новца. И његов пример је, нажалост, потврдио да сумњиве бизнисмене из иностранства у Србији нико не контролише.

Пример лесковачке “Невене” најновији је у низу марифетлука овог тајкуна, који се нигде не креће без пратње групе телохранитеља, односно лошег пословања једне од његових многобројних фирми.

Христо Ковачки је преко своје фирме “Булцват” постао већински власник “Невене” пре три године, а новопостављени менаџери из Бугарске су обећавали да ће тој некада угледној козметичкој кући за кратко време вратити стари сјај. Некако је покренута производња и одвијала се, како тврде у фабричком синдикату, на кашичицу, а свака зарада исплаћивана је тек после дуготрајних генералних штрајкова.

- Руководство није знало или није хтело да ради. Од нас се све крило, а газду смо видели само једном на педесет метара окруженог телохранитељима - прича Небојша Перовић, председник Самосталног синдиката у “Невени”.

Пријатељ Јоце Амстердама

Брзо се схватило да од обећаног упошљавања свих капацитета и страних тржишта нема ништа, па су синдикалци небро-јено пута писали Агенцији за приватизацију с молбом да раскине купопродајни уговор.

- Наши апели нису уродили плодом, а то што су сада раскинули уговор уз образложење

да није одржаван континуитет производње и да није поштован социјални програм, приче су за малу децу. Чињеница је да су Бугари имали подршку из Београда, али је ове тек сада нешто натерало да раскину уговор - оцењује Перовић.

Ковачког су, између осталог, доводили у везу и са Јоцом Амстердамом. Полиција сумња да га је Амстердам довео у Србију и да је узео провизију од продаје крушевачког „Трајала" Ковачком. О каквом играчу је реч, потврђује и податак да је недавно понудио банкарске гаранције за плаћање 100 милиона евра казне коју је Европска комисија изрекла Бугарској пошто није затворена његова електрана „Брикел", којој је истекао животни век. Против њега се води судски процес због утаје више од осам милиона евра пореза, за шта му прети казна затвора од три до осам година затвора. Оптужница је написана на 100 страна и подигнута је у октобру 2008. Пуштен је уз рекордну кауцију од 100.000 евра. Тужилаштво је затражило да му буде одузета имовина вредна 13 милиона евра.

Како је могуће да за овакве купце не знају у Србији? Бивши директор Агенције за приватизацију Бранко Павловић одговара да у процесу приватизације нема адекватне контроле.

- Проблем је то што фирме продајемо на рате и што се инвестиције бодују. Практично, купац добија право да управља предузећем а да није исплатио целокупну цену и завршио инвестиције. Такође, нема контроле порекла новца. Решење је да уговор обавезује купца да цену мора да плати преко америчке банке у америчким доларима, јер тамошње банке директно контролишу прање новца - каже Павловић за "Блиц".

Уговор није гаранција

У Агенцији за приватизацију, која је управо раскинула уговор за продају "Невене", кажу да нико не може да гарантује да ће купац исплатити целокупну цену и инвестирати на начин предвиђен уговором. Једино обезбеђење за продавца, и то само код тендерске продаје, јесу банкарске гаранције.

- У јавном позиву је дефинисано ко може да буде купац. Од правног лица захтевамо

финансијске резултате и обим промета. Већински власник не сме да буде кривично гоњен, а ако то накнадно сазнамо, имамо право да раскинемо уговор. Физичка лица, као купци, морају да доставе доказ да нису осуђивана и да немају тужбу која носи затворску казну дужу од четири године - кажу у Агенцији.

Код тендерске продаје битно је да купац буде из исте делатности, а обавезујуће су и банкарске гаранције о томе да купац није у блокади.

- О продаји предузећа и новом купцу Агенција обавештава МУП и финансијску полицију. Било је случајева да смо тражили помоћ и пре продаје, али се показало да су нам сумње биле неосноване - наводе у Агенцији.

С друге стране, Управа за спречавање прања новца делује само по захтеву Агенције за приватизацију, тужилаштва или судова. Податке прослеђују полицији.
У Србији је, захваљујући очигледној мањкавости овог система са много бабица, пропала, према званичним подацима, скоро свака четврта приватизација.

Neke od firmi koje je kupio Kovački

FIRMA	STATUS	CENA	INVESTICIJE
„Trajal" Kruševac	U režimu kontrole	12.120*	25.133**
„Nevena" Leskovac"	Ugovor raskinut	12.272	247
"Božo Tomić", Čačak	U režimu kontrole	1.115	638
„Pobeda" Kruševac	Ugovor raskinut	22	3
„Metalac" Ivanjica	Ugovor raskinut	167	232
„Vulkan" Niš	Ugovor raskinut	1.665	2.035
Rudnik uglja Kovin	Ugovor raskinut	16.103	1.996
"Zastava Metal", Despotovac	Ugovor raskinut	340	129

Napomena: Podaci Agencije za privatizaciju

* Iznosi u hiljadama evra; ** Minimalne investicije u hiljadama evra

Богатство од 265 милиона евра

Христо Атанасов Ковачки један је од најбогатијих људи Бугарске, али и Балкана. Трећи је на листи најбогатијих Бугара, а његово богатство процењено је на 265 милиона евра.

Завршио је Факултет физике и оптике у Санкт Петербургу. У бизнис је ушао продајући конзерве из Бугарске у СССР. Касније се преоријентисао на трговину, отворивши ланце супермаркета и малих фирми за производњу хране и месних прерађевина, али се никада није сазнало одакле му новац за ту инвестицију. Од 2000. године улази и у енергетски бизнис приватизацијом Хидроцентрале „Искра", а потом купује и друге електране. Највећи успех остварио је купујући Термоелектрану „Брикел Голубово", а на лицитацији се појавио неформално обучен, док га је представљала двадесеттрогодишња студенткиња. Према подацима бугарског привредног регистра, званично је власник 180 предузећа, а његово име се доводи у везу са још 160 фирми. Активно учествује и у политичком животу Бугарске, пошто је у тесним пословним и политичким везама са Ахмедом Доганом, лидером партије турске националне мањине. За Ковачког се везује и партија ЛИДЕР, која је на парламентарним изборима 2009. године успела да освоји 5,7 одсто гласова и уђе у бугарски парламент.

Био је у браку са популарном бугарском певачицом Деси Славом, са којом има сина Мајкија и ћерку Принцезу Александру. У Бугарској је познат као човек који држи до дискреције, не даје интервјуе, а на јавним местима се појављује са великим обезбеђењем. Практично га је немогуће фотографисати, те његових фотографија нема, сем неколико из млађих дана.

Узалудно упозорење представништва Привредне коморе

У ваљевској "Србијанки" бугарске купце су у априлу 2007. године дочекали као спасиоце. За 330 милиона динара, 100 милиона више од почетне цене, купила ју је бугарска групација "Медија свјат", али је одмах било јасно да иза ње стоји Христо Ковачки.

Иако су из представништва Привредне коморе Србије у Софији упозоравали да се "Медија свјат" не налази ни у једном издању каталога фирми за 2007. годину у Бугарској, који обухвата скоро 123.000 фирми, нити да под тим именом постоји фабрика сокова у Плевену као званичан купац "Србијанке", Ваљевци су се понадали препороду.

Бугари су одмах ваљевску фирму преименовали у "Нову Србијанку", обећали упошљавање свих расположивих капацитета, извоз. И заиста, те јесени од извоза у Немачку и Аустрију остварен је профит око милион евра. Број запослених је дуплиран, најављено је ново улагање, али већ почетком 2008. године дошло је до преокрета.

Бугари су новац уложили у линију за производњу помфрита?! Од откупа шљиве, купине и малине се одустало, па је “Србијанка” изгубила утемељено тржиште и послове. Линија за помфрит није поштено ни прорадила, а камоли обезбедила купце. Проређене су плате, а незадовољство је почело да кључа након вести да је Ковачки у Бугарској ухапшен после оптужбе за више тешких финансијских кривичних дела.

- Дугују нам од осам до 12 плата. Сви ћемо да их тужимо. Зараду добијају једино запослени који раде са амонијаком у хладњачи јер власници знају да ако дође до цурења амонијака, еколошка катастрофа за цело Ваљево је неизбежна - прича доскорашњи председник синдиката Мирослав Марковић, који је на годишњем одмору, али признаје да размишља да се у “Нову Србијанку” не враћа.

(Блиц)